

Μια επαναστατική προκήρυξη σε Ορθόδοξες Εκκλησίες! (Θεόδωρος Ι. Ρηγινιώτης, θεολόγος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αυτές τις μέρες, μια επαναστατική προκήρυξη διαβάζεται στις Ορθόδοξες Εκκλησίες όλου του πλανήτη.

Διαβάζεται στις σπαραγμένες από τον εμφύλιο πόλεμο και τις εξωτερικές επεμβάσεις Ουκρανία και Συρία!

Στις χώρες της Αφρικής, τις ρημαγμένες από τη φτώχεια, τις δικτατορίες, τους εμφύλιους πολέμους και τους σύγχρονους αποικιοκράτες και δουλεμπόρους, όπου εκατοντάδες χιλιάδες Αφρικανοί έγιναν ορθόδοξοι χριστιανοί, μετά την ηρωική συμμετοχή των πρώτων ορθόδοξων ιερέων της Ουγκάντας στον αγώνα για την απελευθέρωση από τους Άγγλους!

Στις Ορθόδοξες Εκκλησίες της Αιγύπτου και της Τυνησίας (όπου στα αρχαία χρόνια αναδείχθηκαν κορυφαίοι ορθόδοξοι άγιοι) κάτω από τα λάβαρα και τα ξίφη

των τζιχαντιστών!

Στην Γουατεμάλα, όπου 250.000 ντόπιοι (πρώην ρωμαιοκαθολικοί και πεντηκοστιανοί) έστειλαν αντιπροσώπους στον ορθόδοξο μητροπολίτη Μεξικού Αθηναγόρα και ζήτησαν μόνοι τους να γίνουν ορθόδοξοι χριστιανοί!

Στις χώρες των Βαλκανίων, από τις οποίες μας χώρισαν οι εθνικιστές, οι καπιταλιστές και οι ιμπεριαλιστές του χθες και του σήμερα.

Στη Ρωσία, τη Μολδαβία, τη Λευκορωσία, τη Λιθουανία και τις άλλες δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Στις Ορθόδοξες Εκκλησίες της Ινδίας, Κίνας, της Ταϊβάν, της Ιαπωνίας, της Ταϊλάνδης, των νησιών Φίτζι κ.τ.λ., που είναι λιγοστές, αλλά υπάρχουν και δίνουν ελπίδα στους ταλαιπωρημένους λαούς.

Στις Ορθόδοξες Εκκλησίες των δυτικών χωρών, όπου πολλοί άνθρωποι ανακαλύπτουν τις αρχαίες χριστιανικές ρίζες των δικών τους λαών, πριν ο παπισμός και ο προτεσταντισμός αλλοιώσουν το αυθεντικό χριστιανικό φρόνημα...

Και φυσικά στην Ελλάδα της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, των μνημονίων, του ταπεινωμένου και προδομένου λαού και της πολιτισμικής αλλοτρίωσης.

Αυτή η επαναστατική προκήρυξη είναι οι **Χαιρετισμοί της Παναγίας**, που ψάλλονται κάθε Παρασκευή βράδυ τις πρώτες 5 εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής, στο δρόμο προς τη Σταύρωση και την Ανάσταση του Χριστού, που σημαίνει και την ανάσταση κάθε ανθρώπου και του κόσμου ολόκληρου.

Μια τελετή με τρία έργα

Κατ' αρχάς, όταν πηγαίνουμε στους Χαιρετισμούς, παρακολουθούμε τρία έργα:

α) Τον «κανόνα των Χαιρετισμών», ένα μελοποιημένο ποίημα του αγίου Ιωσήφ του Υμνογράφου (9ος αιώνας), που τον ψάλλουν οι ψάλτες.

β) Τον Ακάθιστο Ύμνο, δηλ. τους ίδιους τους Χαιρετισμούς, ποίημα μάλλον του αγίου Ρωμανού του Μελωδού (6ος ή 8ος αιώνας), που τους διαβάζει ο ιερέας μπροστά στην εικόνα της Παναγίας.

Οι άγιοι Ιωσήφ ο Υμνογράφος και Ρωμανός είναι δύο από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές και μουσικούς όλων των εποχών και πολλά έργα τους ψάλλονται στην Εκκλησία, σε διάφορες γιορτές, αποτελώντας πηγή έμπνευσης για τους επόμενους ποιητές και μουσικούς, μέχρι και σήμερα.

γ) Το Μικρό Απόδειπνο, μια «ακολουθία» (τελετουργική σύνθεση) με ύμνους και προσευχές δημιουργημένη από την αρχαία χριστιανική παράδοση, που διαβάζεται στην αρχή και στο τέλος και καταλήγει στις υπέροχες και αγαπημένες προσευχές του λαού μας προς την Παναγία και το Χριστό «Άσπιλε, αμόλυντε...» κ.τ.λ.

Τα έργα αυτά (όπως όλες οι τελετές της Ορθόδοξης Εκκλησίας) φέρνουν σε επαφή το λαό μας με αριστουργήματα ποίησης, μουσικής, φιλοσοφίας και θεολογίας, εφάμιλλα των δημιουργημάτων των προχριστιανικών Ελλήνων ποιητών και φιλοσόφων. Συνέβαλαν έτσι καθοριστικά στη μόρφωση και την καλλιέργεια του λαού μας, ακόμη και σε εποχές μαύρης σκλαβιάς και αναλφαβητισμού.

Αντίθετα, στην εποχή μας, εποχή πολυετούς σχολικής εκπαίδευσης και τεχνολογικής «υπερφόρτωσης» (εποχή της ανεργίας, των αυτοκτονιών και των εξαρτήσεων, γνώσης της τεχνολογίας και άγνοιας της Ιστορίας), τα διαμάντια αυτά της δικής μας πολιτισμικής κληρονομιάς έχουν καταντήσει άγνωστα και

αόρατα κι εμείς έχουμε μετατραπεί σε τηλεκατευθυνόμενους καταναλωτές, που αναζητούν πνευματικούς θησαυρούς (συχνά πλαστούς και απατηλούς, πάλι καταναλώνοντάς τους πρόχειρα και επιπόλαια) σε ξένες παραδόσεις.

Το μήνυμα του φωτός, της χαράς και της ελευθερίας

Τα θέματα που κυριαρχούν στην «ακολουθία» (τελετουργία) των Χαιρετισμών είναι το φως, η χαρά, η λύτρωση, το μεγαλείο του ανθρώπου και η νίκη κατά των εχθρών.

«Χαίρε χαράς δοχείον...».

«Χαίρε, δι' ἧς ἡ χαρά εκλάμπει».

«Χαράς αιτία, χαρίτωσησιν ημῶν τον λογισμὸν...».

«Χαίρε ακτὶς νοητοῦ ἡλίου, χαίρε, βολὶς του αδύτου φέγγους. Χαίρε, αστραπή, τας ψυχὰς καταλάμπουσα, χαίρε, ως βροντὴ τους εχθροὺς καταπλήττουσα. Χαίρε, ὅτι τον πολὺφωτον ανατέλλεις φωτισμὸν...».

«Χαίρε, στολή των γυμνῶν παρρησίας».

«Χαίρε, δι' ἧς ενεδύθημεν δόξαν».

«Χαίρε, ανόρθωσις των ανθρώπων».

«Χαίρε, γέφυρα μετάγουσα τους εκ γης προς ουρανόν».

«Χαίρε, δι' ἧς εγείρονται τρόπαια, χαίρε, δι' ἧς εχθροὶ καταπίπτουσι».

Εξάλλου, οι Χαιρετισμοὶ ανοίγουν και κλείνουν κάθε φορά με το πασίγνωστο τροπάριο *«Τη Υπερμάχῳ Στρατηγῷ τα νικητήρια»*, ένα επικό ἔργο, γραμμένο μετά από νίκη των Βυζαντινῶν κατά των πολιορκητῶν της Κωνσταντινούπολης (κατά κοινή πεποίθηση, νίκη με τη βοήθεια της Παναγίας), που ὅλοι ἤξεραν να το ψάλλουν και μετέδιδε (και μεταδίδει) ρίγη συγκινήσεως σε κάθε χριστιανική ψυχή.

Εἶναι φανερό πόσο θάρρος, αξιοπρέπεια και αγάπη προς την ελευθερία εμπνέουν τα παραπάνω σε ανθρώπους που ζουν σε κατάσταση δουλείας, ὅπως οι πρόγονοί μας την εποχὴ της Τουρκοκρατίας ἢ της ναζιστικῆς Κατοχῆς, ἀλλά και εμείς, οι σημερινοὶ κάτοικοι της Ελλάδας, αν ἔχουμε επαφή με αὐτά τα κείμενα και προσέχουμε τα λόγια τους.

Τέλος (ὅπως ἔχει επισημανθεῖ και από ἄλλους), οι ὅποιες αναφορὲς των κειμένων σε «βασιλεῖς» (π.χ. *«Χαίρε τίμιον διάδημα βασιλέων ευσεβῶν»*) ἔφεραν στο νοῦ

των ραγιάδων τους δικούς μας βυζαντινούς αυτοκράτορες από την εποχή της ελευθερίας και όχι βέβαια τους αγάδες, τους μπέηδες ή τους σουλτάνους. Αυτές, εννοείται, είναι αναφορές ιστορικού χαρακτήρα και δεν έχουν σχέση με κάποια βασιλοχουντική νοσταλγία απολιθωμένων μυαλών της εποχής μας, αν υπάρχουν ακόμη τέτοια.

Στις τελικές ευχές του Αποδείπνου, που κλείνουν την τελετή, ο χριστιανός ζητάει από το Χριστό: «γρήγορον νουν, σώφρονα λογισμόν, καρδίαν νήφουσαν» (νηφάλια και ατάραχη), «ύπνον ελαφρόν και πάσης σατανικής φαντασίας απηλλαγμένον».

Συγχωρέστε με, αλλά αυτά είναι προσόντα ενός πολεμιστή.

[page_end]

Ο χριστιανός πολεμιστής

Αυτό είναι λοιπόν ο χριστιανός, ένας πολεμιστής. Πολεμιστής της ειρήνης, που μάχεται ενάντια στο κακό που υπάρχει στον κόσμο, ενάντια στο διάβολο και στα ίδια τα δικά του πάθη, δηλαδή τις αρνητικές πλευρές του εαυτού του.

Φοράει «την πανοπλίαν του Θεού, τον θώρακα της δικαιοσύνης, τον θυρεόν της πίστεως, την περικεφαλαίαν του σωτηρίου και την μάχαιραν του Πνεύματος» και αγωνίζεται «προς τας αρχάς, προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου, προς τα πνευματικά της πονηρίας εν τοις επουρανίοις», όπως γράφει ένας κήρυκας της ελευθερίας που θυσίασε το κεφάλι του για τους ανθρώπους, ο απόστολος Παύλος, στην επιστολή προς Εφεσίους, κεφ. 6, στίχους 10-17.

Κατακτά έτσι την αληθινή ελευθερία, την πνευματική, και προχωρά προς την τελειότητα (όσο είναι δυνατόν για έναν άνθρωπο) με την ένωσή του με το Θεό εν Χριστώ, που είναι και ένωση αγάπης και συγχώρησης με όλους τους ανθρώπους.

Με αυτά τα προσόντα αντιμετώπισε τους Τούρκους ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, που αναβάθμισε το μορφωτικό και πνευματικό επίπεδο των ραγιάδων γυρίζοντας από χωριό σε χωριό, μέχρι που τον εκτέλεσαν οι Τούρκοι ως επαναστάτη.

Το ίδιο και η αγία Φιλοθέη η Αθηναία, με το τεράστιο ανθρωπιστικό έργο στην τουρκοκρατούμενη Αθήνα, που επίσης τρόμαξε τους Τούρκους και προκάλεσε το θάνατό της, που ήταν γι' αυτήν (όπως και για κάθε μάρτυρα) το στεφάνι της αιωνιότητας.

Το ίδιο και ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, που (μέσα στην Τουρκοκρατία) συγκέντρωσε και εξέδωσε τις ιστορίες των μαρτύρων της εποχής του, τους

οποίους είχαν βασανίσει και θανατώσει οι Τούρκοι, και κάλεσε όλους τους χριστιανούς (ακόμη κι εκείνους που είχαν αλλαξοπιστήσει από φόβο) σε πνευματική επανάσταση!

Το ίδιο και οι Τέσσερις Μάρτυρες και ο άγιος Ματθαίος ο εκ Γερακαρίου και όλοι οι χριστιανοί μάρτυρες, όχι μόνο της Τουρκοκρατίας, αλλά όλων των εποχών, ανάμεσα στους οποίους υπήρχαν σεμνά αγόρια και κορίτσια εφηβικής ηλικίας γεμάτα πίστη και αγάπη, που δε δείλιασαν μπροστά σε τίποτα.

Αλλά με αυτά τα προσόντα εξεγέρθηκαν και οι ένοπλοι επαναστάτες όλων των χριστιανικών επαναστάσεων (όχι μόνο των ελληνικών) ενάντια στους κατακτητές. Οι επαναστάσεις βέβαια αυτές έφεραν και πόνο, σκληρότητα, προδοσίες, εμφύλιες διαμάχες, σφαγές αμάχων, υποτέλεια σε ξένες δυνάμεις και άλλα δεινά, που πρέπει να τα συνυπολογίσουμε και να μην τις ωραιοποιούμε, αλλά μέσα σ' αυτές αναδείχθηκαν και αρκετοί ήρωες με ψυχή και καρδιά, μεγαλωμένοι από πολλές γενιές με τις εκκλησιαστικές τελετές μέσα σε υπερχιλιόχρονα εξωκκλήσια με απαγορευμένη καμπάνα, στολισμένα με εξάισιες βυζαντινές τοιχογραφίες (αγίων ειρηνικών, ανδρών και γυναικών, μαρτύρων με το χέρι σε στάση άρνησης, αλλά και στρατιωτικών αγίων, που συμβολικά πολεμούσαν το κακό, όπως ο άγιος Γεώργιος που σκοτώνει το δράκοντα), από τις οποίες οι Τούρκοι (ας είναι συγχωρεμένοι) είχαν βγάλει τα μάτια των αγίων με τις ξιφολόγχες!...

«Ο Ρωμηός επί Τουρκιάς γνωρίζει Τετάρτη και Παρασκευή, ξέρει να κάνει μετάνοιες, λειτουργείται κάθε Κυριακή, προσεύχεται, ευλογεί και ευλογείται, μιλάει στα παιδιά του για Θεό, κάνει τον σταυρό του γεμάτον και ολόκληρον - αρχοντικόν σταυρόν, όχι τσιγκούνικον και μπουζούκιον...»

Στο κούτελο, κάτω στη βαλβίδα της κοιλιάς, δεξιά κι αριστερά στους ώμους, έτσι κάνει ο Παπαφλέσσας τον σταυρό του, ο Γέρος του Μοριά, ο Διάκος και οι άλλοι... Όσοι μάς ελευθέρωσαν, εγνώριζαν Τετάρτη και Παρασκευή. Αυτονοήτως ενήστευαν ως κάτι δεδομένο και παραδομένο άπαξ εκ προγόνων Ορθοδόξων. Πλείστα όσα παραδείγματα δεικνύουν του λόγου το αληθές: ότι αυτοί που μας λευτέρωσαν σαν καλογέρια αγαπούσαν τον Θεό, ήταν άνθρωποι του «Πάτερ Ημών» και της ωραίας εν Θεώ ζωής... Εμείς;» (απόσπασμα από το άρθρο «Το Γένος ενήστευε, το Γένος εγνώριζε» του Κώστα Παναγόπουλου, από το Διαδίκτυο).

Οδός ελευθερίας

Πολύ περισσότερο από τις βίαιες ιδεολογίες των υποτιθέμενων «αντιεξουσιαστών» (που δυστυχώς πέφτουν οι ίδιοι στην αυτοκαταστροφική παγίδα του ίδιου του εαυτού τους, νομίζοντας το θάνατο για ελευθερία), ο ορθόδοξος χριστιανισμός είναι πνευματική οδός για ελεύθερους, όχι για δούλους. Για υιούς και θυγατέρες του Θεού, που είναι βασιλείς στη βασιλεία των ουρανών. «Ουκέτι υμάς λέγω δούλους... υμάς δε είρηκα φίλους» είπε ο Ιησούς Χριστός (κατά Ιωάννην, κεφ. 15, στίχ. 12-17).

Γι' αυτό και η Εκκλησία (ήδη από τα βυζαντινά χρόνια) θέσπισε από την Κυριακή

του Πάσχα μέχρι την Πεντηκοστή, και κάθε Κυριακή όλο το έτος, να μη γονατίζουμε ούτε μπροστά στο Θεό, αλλά να προσευχόμαστε όρθιοι ενώπιόν Του, για να θυμόμαστε ότι είμαστε ελεύθεροι. (Σημ.: η γονυκλινή προσευχή – «μετάνοιες» – είναι μια ανάγκη του ανθρώπου, που λυγίζει από το βάρος των αμαρτιών και των παθών του, όμως δεν περιλαμβάνει μόνο το γονάτισμα, αλλά και την ανόρθωση, το σήκωμα, που συμβολίζει ότι ο Χριστός μας σήκωσε και μας σηκώνει από κάθε πτώση μας).

Ο χαρακτηρισμός μας ως «δούλων του Θεού» σημαίνει ότι ο Χριστός μας εξαγόρασε δίνοντας το αίμα Του και δεν είμαστε πλέον δούλοι ανθρώπων («μη γίνεσθε δούλοι ανθρώπων», απόστολος Παύλος, Α΄ προς Κορινθίους, 7, 20-23), ούτε δούλοι του διαβόλου, της αμαρτίας, των παθών μας και του θανάτου. Ο τελικός εχθρός, ο θάνατος, νικιέται τη νύχτα της αναστάσεως, που ανοίγει το δρόμο για την ανάσταση όλων των ανθρώπων, ενωμένων με το Θεό εν Χριστώ, στη Δευτέρα Παρουσία.

Τα παραπάνω είναι ένα μόνο από τα πολλά παραδείγματα καλλιέργειας του ελεύθερου πνεύματος από τις ορθόδοξες χριστιανικές τελετές. Τελετές ακόμη ζωντανές, αφού από τη στιγμή που θεσπίστηκαν δεν έπαψαν να τελούνται, αιώνες τώρα, ακριβώς δίπλα μας.

Ας θυμηθούμε την απάντηση των Τριών Παίδων στο βασιλιά Ναβουχοδονόσορα από το βιβλίο του Δανιήλ (Παλαιά Διαθήκη), που διαβάζεται στη θριαμβευτική λειτουργία το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου: «γνωστόν έστω σοι, βασιλεύ, ότι τοις θεοίς σου ου λατρεύομεν και τη εικόνη τη χρυσή, η έστησας, ου προσκυνούμεν». Ας θυμηθούμε επίσης το συγκλονιστικό απόσπασμα από τα κεφάλαια 5 και 6 της «Σοφίας Σολομώντος», που διαβάζεται στον εσπερινό των εορτών διαφόρων αγίων: «Δίκαιοι δε εις τον αιώνα ζώσι... Ακούσατε ουν, βασιλείς, και σύνετε· μάθετε, δικασταί περάτων γης...».

(Να σημειώσουμε εδώ ότι αποσπάσματα από την Παλαιά Διαθήκη διαβάζονται στον εσπερινό, που είναι η προετοιμασία για τη θεία λειτουργία, όπως η Παλαιά Διαθήκη είναι η προετοιμασία για τον ερχομό του Χριστού, ενώ στην ίδια τη θεία λειτουργία διαβάζεται η Καινή Διαθήκη).

Ας κλείσουμε με ένα σπουδαίο τροπάριο της πρώτης εβδομάδας της Μεγάλης Σαρακοστής:

«Νηστεύσωμεν αδελφοί σωματικώς, νηστεύσωμεν και πνευματικώς. Λύσωμεν πάντα σύνδεσμον αδικίας, διαρρήξωμεν στραγγαλιάς βιαίων συναλλαγμάτων. Πάσαν συγγραφήν άδικον διασπάσωμεν. Δώσωμεν πεινώσιν άρτον, και πτωχούς αστέγους εισαγάγωμεν εις οίκους, ίνα λάβωμεν παρά Χριστού του Θεού, το μέγα έλεος

».

Καλή ανάσταση.

Πηγή: www.euxh.gr